

Nåde og retfærdighed i Salmernes Bog og Ordsprogenes Bog

Ugens vers

"Skaft de svage og faderløse deres ret, frikend de hjælpeløse og arme, udfri de svage og fattige, red dem fra de ugudeliges magt!"
(Sl 82,3-4).

Introduktion

Salmernes Bog og Ordsprogenes Bog beskriver, hvordan man lever med Gud i livets almindelige situationer, ikke kun i forbindelse med tilbedelse eller andre religiøse aktiviteter. Ordsprogenes Bog giver os en bred vifte af visdom lige fra personforhold og familieliv til forretningsliv og regering. Salmernes Bog er en samling sange, der dækker en lang række forskellige følelser og åndelige erfaringer lige fra klage til jublende lovpris og alt ind imellem. Det er let at se, at vores tro bør gøre en forskel i vores erfaring og i alle sider af vores tilværelse; for Gud er interesseret dem alle.

Men ingen refleksion over tilværelsen i vores syndige verden kan ignorere den uretfærdighed, som gennemsyrrer menneskelivet. Uretfærdighed bliver faktisk gentagne gange beskrevet som noget, Herren er optaget af og ønsker at fjerne. Han er de håbløses håb. Selv om vi i denne sammenhæng kun kan berøre, hvad disse bøger siger om emnet, kan denne lektie måske inspirere dig til at blive mere proaktiv i at hjælpe de fattige, de undertrykte og de glemte, som lever overalt omkring os, og som det er vores pligt at hjælpe.

Ugens tekster

- Sl 9,8-10,14-21
- Sl 82; Sl 101
- Sl 146
- Ordsp 10,4
- Ordsp 13,23.25; 30,7-9

En sang om håb for de undertrykte

Som allerede bemærket, ser og hører Gud de mennesker, der råber til ham i nød og vanskeligheder. De fleste gange i Salmernes Bog kommer disse råb fra mennesker, der har stølet på Gud, men som ikke ser retfærdigheden ske fyldest. Guds godhed, retfærdighed og magt kan se ud til at drukne i al den uretfærdighed og undertrykkelse, som salmedigterne erfarer.

Og alligevel synger de. Hverken deres liv eller deres tro er blevet knust. Der er endnu håb; og det er nødvendigt for Gud at gribe ind, før det er for sent, før det onde sejrer, før de undertrykte ødelægges af vægten af al den ondskab, de udsættes for. På denne måde forsøger salmisterne at bygge bro over den kløft, der er mellem det, de tror, Gud er i stand til, og de prøvelser og tragedier, de erfarer.

Sl 9,6-8.14-21

Kan du forestille dig Davids situation, da han skrev denne salme? Kan du føle spændingen mellem hans tro på Guds godhed og den situation, han befinder sig i? Hvad har du gjort i din kamp for at bevare troen på Gud midt i store prøvelser?

Overalt i Salmerne er der gentagne svar på dette anspændte forhold, håbet og løftet om Guds gode og retfærdige dom. Ondskab og uretfærdighed kan synes at vinde her og nu; men Gud vil dømme de onde og uretfærdige. De vil blive straffet, mens de, som de har skadet og undertrykt, vil blive genoprettet og fornyet.

I bogen *Reflections on the Psalms* [Tanker over Salmerne] beskriver C.S. Lewis sin oprindelige overraskelse over den glæde og længsel efter Guds dom, som beskrives i Salmerne. Han observerer, at mange bibellæsere i dag betragter dom som noget, der bør frygtes, og han ser i stedet det oprindelige jødiske perspektiv og skriver: "tusinder af mennesker, som er blevet frarøvet alt det, de ejer, og som helt og fuldt har retten på deres side, vil endelig blive hørt. Selvfølgelig er de ikke bange for dommen. De ved, at deres sag er uigendrivelig – hvis blot de kunne blive hørt. Når Gud kommer for at dømme, vil det ske" (C.S. Lewis, *Reflections on the Psalms* (New York: Harcourt, Brace and Company, 1958), s. 11).

I Salmernes Bog ser vi håb for de undertrykte, selv nu, selv midt i deres nuværende lidelser og skuffelser.

Til at tænke over

Hvilke begrundelser har du for at betragte dommen som noget positivt og ikke som noget man skal frygte?

"Gør noget, Gud!"

SI 82

Hvad er denne salmes budskab?

På trods af den orden og de samfundsregler, som Gud gav Israel, levede de på forskellige tidspunkter i deres historie, som nation, ikke op til Guds plan. Alt for let kom de til at ligne folkene omkring dem og levede efter disse folkeslags mønster med uretfærdighed og undertrykkelse. Folkets ledere og dommere var kun interesserede i egen fordel, og deres gunst kunne købes med bestikelser. Uden et retssystem til at beskytte sig blev almindelige mennesker, især de fattige, udnyttet.

Salme 82 er et svar på en sådan situation. Den beskriver Guds rolle som den højeste dommer og skildrer en scene, hvor han dømmer folkets ledere og til og med dets dommere. Denne salme understreger, at de, som beklæder sådanne stillinger i samfundet, "er indsat til at være hans underdommere" (Ellen White, *Profeter og konger*, s. 99). De opretholder deres stilling og udfører deres arbejde som Guds repræsentanter og underordnede. Salmistens synspunkt er, at Guds retfærdighed er en model for, hvordan jordisk retfærdighed bør fungere, og den er også den målesnor, hvorefter al retfærdighed eller uretfærdighed – og dem, der udøver den – skal dømmes.

Salmen afsluttes med et specifikt kald til Gud om at handle (SI 82,8), at gribe ind og standse den uret, som er så fremherskende i landet. Ligesom mange andre salmer giver denne salme de tavse og undertrykte en stemme, mennesker, som er tiet ihjel af et uretfærdigt system, som de er underlagt.

Salme 82 kommer med en appel til Gud i hans stilling som universets og alle folkeslagenes højeste dommer og eneherker. En sådan appel kunne ikke fremføres til nogen højere instans eller myndighed. Og forsikringen bliver givet, at når jordiske domsstole ikke hører eller opløfter de fattiges og undertryktes nødskrig, som det så ofte er tilfældet, så er der stadigvæk en mulighed for at råbe om hjælp, og Gud vil ikke nægte den.

På forskellige tidspunkter i vores liv kan vi opleve at blive udsat for uretfærdighed; men på andre tidspunkter kan det ske, at vi er dem, der begår eller nyder godt af uret. I gengivelser som Salme 82 kan vi finde indsigt og visdom, enten vi er de undertrykte eller dem, der undertrykker. Gud er også bekymret for uretfærdige dommere og beskriver dem som sine børn og ønsker, at de skal vælge en bedre måde at leve på (se SI 82,6). Der er altså håb også for dem, der er på den etisk set forkerte side af undertrykkelsen, hvis de vil tillade at blive forandret.

En konges løfte

SI 101

Selv om denne salme blev skrevet til ledere, kan vi alle finde lærdomme i den, uanset hvilken stilling vi har i livet.

Salme 101 er en tekst til ledere. Man mener, at disse vers blev skrevet af David i løbet af de første år af hans tid som konge i Israel. Den kan til og med være en redigering af de løfter, han aflagde, da han blev konge. I sin erfaring som kriger for Saul og senere på flugt fra ham, havde David selv set, hvordan en konge, der farer vild, kan ødelægge både folket og sin familie. David besluttede sig for at være en anden slags leder.

De færreste af os er politiske eller nationale ledere; men vi har alle roller i vores liv, hvor vi har mulighed for at øve indflydelse og opmuntre andre. Det kan være på vores arbejdsplads, i vores lokalsamfund, i familien eller i menigheden. Ellen White kommenterer et af disse ansvarsområder, når hun siger: "Davids løfter i Salme 101 bør gives af enhver, som har ansvar for at beskytte hjemmet mod dårlig indflydelse" (*Counsels to Parents, Teachers, and Students*, s. 119).

Når vi har mulighed for det, bør vi være rede til at fremholde og opløfte disse principper over for dem, der har en lederrolle i forhold til os. Og i vores ledelse og indflydelse har vi alle mulighed for at anvende Davids ledelsesprincipper, så vi kan blive til større velsignelse for andre.

David tager sit udgangspunkt i at ære Gud for hans troskab og ret (SI 101,1). Det blev grundvolden for alt det, David søgte at opretholde i sin ledelse. Han ønskede at lære og praktisere disse egenskaber i sit eget liv og arbejde. For at opnå det måtte han modstå fristelsen til at handle forkert, være korrump og uærlig, som alle udgør risici for dem, der har magt og lederstillinger.

David vidste, hvor vigtigt det var at have gode rådgivere, så han lover at søge rådgivere, der er til at stole på, og at udpege ærlige embedsmænd. Troskab og ret skulle kendetegne hans ledelse, også blandt dem, der arbejdede sammen med ham og for ham.

Vi er måske ikke i en stilling, hvor vi har rådgivere og embedsmænd; men hvordan kan vi fylde vores liv med indflydelse fra andre, som kan hjælpe os til at leve og lede (hvor vi kan) med troskab og ret mod dem, der har brug for det?

Til at
tænke over

At vandre med Gud

Når vi nærmer os afslutningen af Salmernes Bog, synes lovprisningerne at vokse til det ene crescendo efter det andet. De sidste fem salmer begynder med en enkel og direkte opfordring til at lovprise Herren. Den første af disse, Salme 146, fokuserer på en særlig måde på Guds omsorg for de fattige og undertrykte som den primære begrundelse for at lovprise ham.

Sl 146

Hvad er budskabet til os i denne salme? Hvad siger Gud, specielt i vers 5-9?

Lige så sikkert som at Gud er denne verdens skaber (v. 6), beskrives han som verdens dommer, forsørger, befrier, helbreder, hjælper og forsvarer. Alle disse egenskaber fokuserer på mennesker, som har brug for hjælp. Det er et inspirerende billede af, hvad Gud gør og forsøger at gøre i vores liv, i vores lokalsamfund og vores verden.

Nogle gange tænker vi, at vi bør hjælpe mennesker i nød, fordi Gud har sagt det. Men salme 146 siger, at det er noget, Gud allerede gør, og han inviterer os til at være med til at gøre det. Når vi arbejder imod fattigdom, undertrykkelse og sygdom, samarbejder vi med Gud. Hvilket privilegium at samarbejde med Gud om at opfylde salme 146!

Der er også fordele for os selv. Kristne taler ofte om deres søgen efter Gud og deres ønske om at få et nærmere forhold til ham. Salme 146,7-9 og mange andre tekster i Bibelen antyder, at en måde at finde Gud på er at tage del i, hvad han gør. Så hvis han arbejder med at løfte de fattige, syge og undertrykte op, som Salme 146 siger, at han gør, bør vi også samarbejde med ham i dette. "Kristus kom til denne verden for at vandre og arbejde blandt de fattige og dem, der lider. De fik den største del af hans opmærksomhed. Og i dag besøger han gennem sine børn de fattige og trængende og lindrer deres nød og mildner deres lidelse.

Hvis al lidelse og nød blev fjernet, ville vi ikke have nogen måde at forstå Guds barmhjertighed og kærlighed, ingen måde at kende vor medfølelse og forståelsesfulde himmelske far på. Aldrig bliver evangeliet præsenteret i større skønhed, end når det bringes til de fattigste og mest forarmede områder" (Ellen White, *Testimonies for the Church*, 7. bind, s. 226).

Til at
tænke over

På hvilken måde har du erfaret, at du fik et nærmere forhold til Gud ved at tjene andre?

Ordsprogenes Bog: Barmhjertighed for de nødstedte

Ordsprogenes Bog er en samling af visdomsord, og beskæftiger sig med et bredt område af emner og livserfaringer. Blandt disse finder vi refleksioner over fattigdom, rigdom, tilfredshed, ret og uret, og ofte ses det fra forskellige synsvinkler. Livet er ikke altid enkelt og ligetil, og Ordsprogene gør os opmærksom på de forskellige omstændigheder og valg, som påvirker, hvordan tilværelsen er, også blandt dem der er tro imod Gud.

Ordsp 10,4;
13,23.25;
14,31; 15,15-16;
19,15.17; 30,7-9

Læs og sammenlign teksterne. Hvad siges der, som er relevant i forbindelse med rigdom, fattigdom og hjælp til mennesker i nød?

Ordsprogenes Bog lægger vægt på den omsorg og opmærksomhed, som Gud har for de fattige og svage. Nogle gange er mennesker fattige på grund af omstændigheder, dårlige valg eller udnyttelse. Men uanset, hvad deres situation skyldes, beskrives Gud stadigvæk som deres skaber (se Ordsp 22,22-23). Disse mennesker skal ikke undertrykkes eller udnyttes, uanset hvilke fejl de har begået.

Ordsprogenes Bog tilbyder os en bedre tilværelse gennem valget af visdom og lydighed mod Gud; men den fortæller også, at Guds velsignelse ikke altid fører til rigdom. Troskab mod Gud ses altid som vigtigere og i sidste ende mere tilfredsstillende end materiel vinding. "Hellere få en smule med rette end stort udbytte med urette" (Ordsp 16,8).

En anden ting, Ordsprogenes Bog beskæftiger sig meget med, er ærlighed og retfærdighed inden for forretningsliv, regering og retsvæsenet (se Ordsp 14,5.25; 16,11-13; 17,15; 20,23; 21,28; 28,14-16). Ordsprogenes Bog bekymrer sig ikke kun om enkeltindviders liv, men giver også orientering om, hvordan samfundet som et hele bør fungere til alles fordel, især for dem, der har brug for beskyttelse. Igen og igen bliver vi mindet om, at når de, som styrer, gør det bedst, gør de det med Guds hjælp (se Ordsp 8,15-16) og bør fungere som redskaber for Guds nåde og barmhjertighed over for mennesker i nød.

Til at
tænke over

Det er let for de fleste at have medlidenhed med dem, der havner i frygtelige situationer. Men hvordan kan vi omsætte denne følelse af medlidenhed til handling?

Til videre studium

· Ellen White, *Patriarker og profeter*, "Davids sidste år", s. 389-394.

"Davids salmer gennemløber hele den menneskelige erfarings skala. De spænder lige fra skyldbevidsthedens og selvførdømmelsens dyb til den mest ophøjede tro og den mest sublime forbindelse med Gud. Hans liv er et vidnesbyrd om, at synden kun bringer skam og ulykke, men at Guds kærlighed og nåde rækker ned til det største dyb, og at troen vil løfte den angrende sjæl op og anbringe ham mellem Guds sønner. Af alle de løfter, som Guds ord indeholder, er dette et af de stærkeste vidnesbyrd om hans trofasthed og retfærdighed og den nåde, som er bekræftet i hans pagt" (Ellen White, *Patriarker og profeter*, s. 393).

Ellen White om visdommen i Ordsprogenes Bog: "Det er disse principper, der betrykker liv og ejendom. For alt, hvad der skaber tillid og samarbejde, står verden i gæld til Guds lov, sådan som den findes i hans ord, og sådan som den kan spores, om end ofte i dunkle og næsten udslettede træk, i menneskers hjerter" (*Uddannelse*, s. 137).

Spørgsmål til
drøftelse

- 1. På hvilke områder opfatter du dig selv som en leder eller i en position med indflydelse? Hvordan kan du være et redskab for retfærdighed på dette område af din tilværelse?**
- 2. Tænk over kulturen og de sociale strukturer, hvor du bor. Hvordan kan du arbejde for at forbedre tilværelsen for mennesker, som er i nød?**
- 3. Hvorfor har principperne om ret og retfærdighed så stor betydning for opbygningen af et stærkt samfund?**
- 4. Hvad siger Ordsprogenes Bog om, hvordan Gud er, selv om den mest fokuserer på visdom for at få et godt liv?**

Resumé

Salmernes Bog og Ordsprogenes Bog beskæftiger sig i særlig grad med udfordringerne ved at leve trofast midt i livets almindelige erfaringer og prøvelser. Begge giver os indsigt i Guds vision for et samfund og hans særlige omsorg for de fattige og undertrykte. Salmernes råb og Ordsprogenes visdom siger, at Gud hører og vil gribe ind for at beskytte dem, der alt for ofte bliver overset eller udnyttet. Og hvis det er, hvad Gud gør, bør det også være, hvad vi gør.

Aktiviteter og dialog

Guds Ord	• Læs Salmernes Bog og Ordsprogenes Bog igennem. - Notér under læsningen tekster, som · Giver eksempler på uretfærdighed, som fx korrupsion, bestikkelse m.m. · Fortæller om Guds omsorg for de fattige og nødlidende · Opfordrer læseren til at udvise samme omsorg.
Klassens aktiviteter	• Prøv at lade hvert medlem af klassen finde et ordsprog om retfærdighed eller uretfærdighed, som passer på en situation i vores samfund i dag. - Del jeres "ordsprog" med hinanden og drøft dem.
Uddybende spørgsmål	• Hvad har Gud overladt til mennesker at gøre mht. retfærdighed/ uretfærdighed? Hvorfor har han overladt så meget til os? Hvorfor gør han ikke selv noget mere? • Findes der korrupsion og bestikkelse i dagens Danmark? • Bør vi som en kirke tale stærkere og tydeligere offentligt imod social uretfærdighed? - Hvorfor – eller hvorfor ikke? - Hvad vil være den positive side? Hvad vil være vanskelighederne ved at gøre det? Hvilke udfordringer og problemer vil vi evt. løbe ind i? - Tror du, at vi som kirke kan blive enige om, på hvilke områder vi bør udtale os?
Personligt kristenliv	• Har du selv oplevet, at mennesker blev uretfærdigt eller urimeligt behandlet af samfundsinstitutioner, arbejdsgivere m.m.? - Er der noget, du kan/skal gøre ved sådanne situationer?
Mødet med dagligdagen	• Find evt. eksempler fra ugens medier på korrupsion, social uretfærdighed m.m.